

بخش (E): تولید میوه مغزدار و غیر مغزدار

درس ششم : تولید انار (Production of Pomegranate)

اصطلاح

- **Aril** آریل یا غلاف ضمیمه ای بذر (دانه میوه) یا کیسه داخلی که توسط آب میوه (juice) پُر شده و توسط مغز (pulp) سفید نما احاطه شده.

۱. انار که نام لاتینی یا علمی آن *Punica granatum* است از جمله عالی ترین میوه های جهان می باشد.

A. انار از اطراف و اکناف افغانستان و کوه های همالیا در شمال هندوستان سرچشمه گرفته است.

1. انار در تمام منطقه مدیترانه (Mediterranean) از زمانه های قدیم الایام اهلی و بومی شده است.

2. انار در سرتاسر هند و قسمت های خشک آسیای جنوبی، مالیا، هند شرقی و مناطق حاره (tropical) افریقا کشت و زرع میشود.

3. مناطق اساسی تجارتي کشت و کار انار در جهان شرق اوسط، هندوستان و کشورهای ماحول آن و نیز اروپای جنوبي می باشد.

4. میوه انار بی مطالعه خورده میشود.

a. میوه انار (Pomegranate) اکثراً بشکل جوس بمصرف میرسد و جوس آن به چندین طریقه ساخته میشود.

b. جوس انار بشکل تازه، شربت، جیلی و ساس خورده میشود.

c. شربت انار تجارتي بنام grenadine فروخته میشود.

11. انار در اقلیم نیمه خشک و درجه حرارت معتدل و مناطق نیمه حاره (subtropical) رشد و نموی خوب می کند و بطور طبیعی در مناطق که دارای زمستان سرد و تابستان گرم باشد خود را وفق و عادت میدهد.

A. اقلیم مرطوب یا نمناک بطور منفی بالای تشکیل میوه انار تاثیر دارد.

1. در صورتیکه درجه حرارت از منفی یازده پایین شود میوه انار بطور جدی صدمه پذیر می بیند.

2. درخت انار در کانتینر و بعضی اوقات در گلخانه میوه دهی را شروع می کند.

B. درخت انار شکل گلبن بوته مدور یا درخت کوچک دارد که از 6 تا 9 متر رشد می کند، ولی بطور عام طول درخت انار از 3.5 الی 4.8 متر می باشد.

1. درخت انار بنام وراثتی های قد کوتاه نیز مشهور است.
2. نبات انار درخت برگ ریز است، ولی در بعضی ساحات برگ های خود را حفظ کرده می تواند.
3. تنه درخت (trunk) توسط پوست سرخ خرمایی پوشیده شده است که بعداً رنگ خاکستری را اختیار می کند.
- a. شاخ های درخت انار سخت، استخوانی و معمولاً پوشیده از خار (spiny) می باشد.
- b. درخت انار قویاً میلان دارد تا زیر شاخه یا sucker را از بیخ یا قاعده رشد دهد.

نوت: زیر شاخه یا sucker عبارت از شاخه های اندک که از بیخ درخت می روید و نیروی آن را می گیرد.

4. درخت انار نیز از جمله نباتات طویل العمر می باشد. در اروپا نمونه های انار وجود دارند که اضافتر از 200 سال عمر دارند.

5. سبزی و خرمی درخت انار بعد از تقریباً پانزده سال کاهش پیدا می کند یعنی قوت رشد آن کم میشود.

6. انار نبات خود گرده افشان (self-pollinated) بوده ولی توسط حشرات نیز گرده افشانی غیر خودی (cross-pollinated) شده می تواند.

a. گرده افشانی غیر خودی (cross-pollinated) اندازه میوه را افزایش میدهد.

b. گرده افشانی توسط باد بی معنی و کم اهمیت است.

C. انار تقریباً شکل یا قیافه مدور داشته و از 6 الی 12 سانتی عریض میباشد و در نوک خود توسط کالیکس تاجدار یا کاکلی شده است.

1. کالیکس عبارت از کاسه ای است که کاسبرگ ها بر آن قرار دارند

1. پوست انار سخت و چرم مانند می باشد که معمولاً رنگ آن زرد گلابی و سرخ تند می باشد.

2. قسمت های درونی انار توسط دیوارهای غشایی به چند بخش کوچک یا قطعات (compartments) جدا شده و این کیسه ها توسط pulp یا aril جوسی برنگ سرخ گلابی سفید نما بسته بندی شده است.

a. در بین هر کیسه یا چانته (sac) یک دانه ای نرم یا سخت گوشه دار وجود دارد.

1. بخاطر اینکه طعم و مزه عالی انار بدست آید پس درجه حرارت بلند در جریان میوه دهی لازم و ضروری می باشد.

a. درخت انار شاید یک سال بعد از غرس کردن به ثمر دهی آغاز کند ولی مدت دونیم الی سه سال برای میوه دهی بسیار عام است.

b. تحت شرایط مساعد و مطلوب میوه انار بعد از شکوفه دهی در ظرف 5 الی 7 ماه پخته (mature) میشود.

D. بخاطر اینکه با کیفیت ترین و لذیذترین میوه انار بدست آمده باشد پس درخت انار باید در گرم ترین و پر آفتاب ترین قسمت حویلی یا باغچه قرار داشته باشد، گرچه گل دهی و رشد آن تا یک اندازه در سایه صورت خواهد گرفت.

1. انار در خاک عادی و خوب زهکشی شده (well-drained) نتیجه عالی میدهد، همچنان در خاک آهک دار یا لوم تیزابی ویا هم در خاک های صخره و جغل دار نتیجه خوب میدهد.

2. بعد از آنکه درخت انار خوب جا و پا (استقرار) گرفت پس در مقابل خشکی تاب قابل ملاحظه ای پیدا می کند، ولی با آن هم بخاطر بدست آوردن میوه خوب درخت انار باید آبیاری شود.

a. بخاطر اینکه نباتات جدیداً غرس شده خوب جاگزین (پابرجا) شوند باید در فصل خشک (dry season) در هر دو الی چهار هفته یک بار آبیاری شوند.

b. نبات انار در مقابل آب نمکدار و شرایط خاک تحمل نسبتاً متوسط دارد.

3. به فی درخت انار در دو بهار اول 56 الی 113 گرام کود نایتروجن داده میشود، ولی بخاطر اینکه نیازمندی برای مواد غذایی دیگر معلوم شده باشد خاک را تیست (test) یا آزمایش لابراتواری کنید.

a. هر چند نباتات در مقابل لاشبرگ سالانه (annual mulch) کود پوسیده شده حیوانی و کمپوست های دیگر عکس العمل را نشان میدهد ولی بعد از دو سال به اندازه کم کود دهی ضرورت دیده میشود،

4. نبات انار باید وقتیکه به 60 سانتی متر برسد دوباره قطع یا بریده شود.

a. از همین نقطه چهار یا پنج ساقه جوان (shoot) را بگذارید تا رشد و انکشاف کند، بخاطر اینکه درخت خوب متوازن باشد پس همین چهار یا پنج ساقه جوان را بطور مساویانه در تنه درخت تقسیم کنید.

b. ساقه های جوان یا نلغه را 30 سانتی متر بالاتر از زمین بگذارید گرچه کوتاه است ولی تنه درخت واضح و معلوم خواهد بود.

c. هر جوانه و زیر شاخه (sucker) که در قسمت فوقانی یا تحتانی ساقه های جوان انتخاب شده ظاهر میشود باید قطع و دور کرده شوند.

- d. از آنجاییکه میوه انار در رأس (نوک) درخت بارگیری میشود، بناءً سفارش میشود تا برای سه سال اول شاخ ها به احتیاط کوتاه شوند تا حد اعظمی ساقه های جدید در تمام سمتها تشویق و از رشد نامنظم جلوگیری و نبات قوی بدست آید.
- e. بعد از سال سوم فقط زیر شاخه یا بن شاخه (شاخه های که از بیخ درخت می روید و نیروی آن را می گیرد) و شاخ های از بین رفته را برطرف یا دور کنید.

5. درخت انار از تخم (seed) پرورش یافته میتواند ولی شاید عین خصوصیات والدین را تبارز نخواهد داد.

a. قلمه های درخت انار به آسانی ریشه کشی کرده و تقریباً بعد از سال به ثمر می آیند.

b. قلمه های بطول 30 الی 50 سانتی متر باید در زمستان از نبات کامل از یک شاخ یک ساله گرفته شود.

c. برگ های قلمه را دور کنید و قلمه را با مواد تحریک کننده ریشه کشی (rooting hormone) معامله نمایید و تقریباً دو بر سوم حصه قلمه را در خاک ویا کدام وسیله دیگر ریشه کشی (rooting medium) داخل کنید.

d. نبات انار خوابیده هوایی (air-layered) نیز شده می تواند ولی قلمه زنی به ندرت مؤفق میشود.

6. انار نسبتاً از اکثریت آفات و امراض بی غم می باشد.

a. داغ برگ و میوه مشکلات اندکی اند که در انار موجود می باشد صدمه برگ‌گی توسط سپید مگس ها (white flies)، تریپس ها (حشره که شیره گیاهان را می مکند) و حشرات لاک‌زا یا scale insects (انواع حشراتی که جنس ماده آنها ماده فلس مانندی ترشح می کند و زیر آن تخم می گذارد) به وجود می آید.

۱۱۱. میوه انار زمانی پخته تلقی میگردد که رنگ برجسته را انکشاف داده و حینکه زده (ضربه آهسته) شود صدای فلزی را بدهد.

A. میوه انار قبل از آنکه بسیار زیاد به پختگی (over maturity) برسد، قبل از آنکه در انار درزها ایجاد شود باید چیده شود.

1. میوه انار نیز مانند سیب عمر طولانی در انبار و ذخیره را دارد.

2. انار در درجه حرارت 0 الی 5 سانتی گیرد بسیار خوب نگهداری میشود و برای مدت هفت ماه در سردخانه در همین درجه حرارت و رطوبت نسبی 80 الی 85% بدون آنکه انار پوسیده شود ویا آب خود را از دست بدهد، حفاظت و نگهداری شده می تواند

3. میوه انار در ذخیرگاه یا انبار بهتر شده میرود، جوس آن زیاد و طعم آن افزوده میشود.

IV. در افغانستان وراثتی های زیاد بومی انار وجود دارند.

A. سور انار (Sor Kandahari) کندهاری در ولایت کندها و ماحول آن پیدا میشود.

1. سور انار کندهاری گرد (مدور) و رنگ آن سرخ دارای ذایقه و طعم ترش می باشد.

2. فی دانه سور انار کندهاری تقریباً 233 گرام وزن دارد.

B. انار میخوش کاپیسا

1. انار میخوش رنگ خرمایی و شکل قلمبه شده دایروی دارد، بدین معنی که در کناره های خود برآمدگی و تحدب

2. دارد.

3. ذایقه و طعم میانه داشته یعنی در بین ترش و شیرین حالت متوازن را بخود گرفته است ووزن اوسط آن در فی انار 189 گرام می باشد.

C. انار تاشقرانی در بلخ و ننگر پیدا میشود.

1. انار تاشقرانی شکل مدور و رنگ های خرمایی و سرخ دارد.

2. طعم و ذایقه این انار ترش بوده و تقریباً وزن اوسط آن 243 گرام در فی انار می باشد.

D. انار پوست غساب (Post ghasab) در ولایت سمنگان یافت میشود.

1. شکل و شیپ این انار مدور و در رنگ خود گلابی می باشد.

2. این انار طعم متوسط داشته و وزن آن 257 گرام در فی انار می باشد.

E. غوژ کندهاری انار در ولایات ننگرهار و کندهار پیدا میشود.

1. شکل و شیپ این انار مدور و رنگ آن متمایل به زرد می باشد.

2. این انار چنانچه از نامش پیدا است، انار شیرین و وزن آن تقریباً 234 گرام در فی انار می باشد.

مرور / خلاصه

- انار یا *Punica granatum* از کجا سرچشمه گرفته است؟
- از انار در کدام چیزها استفاده میشود یا موارد استفاده انار کدام ها اند؟
- انار بخاطر رشد و نموی خود بکدام شرایط نمویی ترجیح میدهد؟
- انار چه وقت باید رفع حاصل (چیده) شود؟
- وراثتی های عام انار در افغانستان کدام ها اند؟